

Svanemerking av Kopi- og trykkipapir - Tilleggsmodul

Versjon 3

Høringsutkast 25. juni 2004

Framtiden skapes nå

Nordisk Miljømerking; Svanemerking av kopi- og trykkipapir - Tilleggsmodul

044/høringsutkast til versjon 3, 25.06.2004

INNHOOLD

Svanemerking av papirprodukter	3
Hva er et Svanemerket kopi- og trykkipapir?	3
Hvorfor velge Svanemerke?	4
Hvilke kopi- og trykkipapir kan oppnå Svanemerket?	4
Hvordan søke?	4
Kravene for å oppnå Svanemerking.....	4
1 <i>Krav til søkeren</i>	5
2 <i>Krav til masse- og papirprodusentene</i>	7
Registrering	8
Bestemmelser for miljømerkets utforming	8
Kriteriedokumentets gyldighetstid	8
Ordforklaringer.....	8
Vedlegg 1 Informasjon om papiret og salgssteder	
Vedlegg 2 Markedsføring av miljømerkede kopi- og trykkipapir	
Vedlegg 3 Miljø- og kvalitetssikring	

Nordisk ministerråd besluttet i 1989 å innføre en frivillig offisiell miljømerking, svanen. Nedenstående Organisasjoner/foretak driver svanemerkingen på oppdrag av de respektive lands regjeringer. For mer informasjon se hjemmesidene.

Adresser

Danmark:

Miljømærkesekretariatet
Kollegievej 6
DK-2920 CHARLOTTENLUND
Telefon 72 300 450
Telefax 72 300 451
E-post: info@ecolabel.dk
www.ecolabel.dk

Finland:

SFS-Miljömärkning
Pb 116
FIN-00241 HELSINGFORS
Tel: +358 9 1499 331
Fax: +358 9 1499 3320
Hjemmeside: www.sfs.fi/ymparist/

Island:

Norræn Umhverfismerking á Íslandi
Umhverfisstofnun
Su urlandsbraut 24
IS-108 REYKJAVIK
Tlf: +354 591 20 00
Fax: +354 591 20 20
E-post: sigrin@ust.is
www.svnurinn.is

Norge:

Stiftelsen Miljømerking i Norge
Kr. Augusts gt. 5
N-0164 OSLO
Tel: +47 22 36 57 40
Fax: +47 22 36 07 29
www.ecolabel.no

Sverige:

SIS Miljömärkning AB
S-118 80 STOCKHOLM
Tel: +46 8 55 55 24 00
Fax: +46 8 55 55 24 01
E-post: svanen@sismab.se
www.svanen.nu

Dette dokumentet kan kun kopieres i sin helhet og uten noen form for endring. Sitat kan kun gjøres om Nordisk Miljømerking oppgis som kilde.

Svanemerking av papirprodukter

Kriterier for Svanemerking av papirprodukter omfatter mange ulike krav hvor de fleste relateres til produksjon av masser og papir. Dokumentet Basismodul (Svanemerking av papirprodukter - Basismodul) inneholder krav som omfatter skogbruk, utslipp og energi, samt avfall ved masse- og papirproduksjon. Kjemikaliemodulen (Svanemerking av papirprodukter – Kjemikaliemodul) behandler krav til kjemikalier som anvendes i produksjon av masser og papir.

Tilleggsmodulen for spesifikke produkter, f.eks. kopi- og trykkipapir, inneholder en oversikt over alle krav som gjelder for søkeren av Svanemerkede kopi- og trykkipapir og for produksjonen. Når det ikke er spesifikke krav for kopi- og trykkipapir, gjelder Basismodulen og Kjemikaliemodulen. Når det er spesifikke krav for kopi- og trykkipapir er disse kravene lagt inn i tilleggsmodulen. Et eksempel på dette er at i referanseverdien for utslipp fra produksjon av CTMP til kopi- og trykkipapir er strammet inn i forhold til Basismodulen, som vist i krav K10 i dette dokumentet.

For å bli tildelt en Svanelisens skal tilleggskravene i dette dokumentet samt relevante krav i Basismodulen og Kjemikaliemodulen være oppfylt.

I dag finnes følgende dokumenter for papirprodukter med i modulordningen:

- Basismodulen
- Kjemikaliemodulen
- Svanemerking av kaffefilter - Tilleggsmodul
- Svanemerking av fett-tette papir (mat- og bakepapir) - Tilleggsmodul
- Svanemerking av konvolutter – Tilleggsmodul
- Svanemerking av kopi- og trykkipapir – Tilleggsmodul

Svanemerking har også kriterier for mykpapir og emballasjepapir.

Kravnivåene i tilleggsmodulene kan være strengere eller lettere enn i Basismodulen og Kjemikaliemodulen. Hvis kravnivåene er forskjellige er det nivåene i tilleggsmodulene som gjelder.

Hva er et Svanemerket kopi- og trykkipapir?

Svanemerket er et offisielt miljømerke med absolutte krav. Et Svanemerket kopi- eller trykkipapir hører til de minst miljøbelastende innen sin gruppe og Svanemerket viser at produktet oppfyller strenge miljøkrav.

Kravene som stilles er basert på en livssyklusvurdering av produktet og krav er stilt til produksjon, bruk og avfall. For kopi- og trykkipapir oppnås dette ved å vektlegge bruk av fiber fra sertifiserte bærekraftig skogbruk, begrenset bruk av miljøfarlige kjemikalier, lave utslipp til luft og vann og redusert energiforbruk.

For å oppnå Svanemerket må kravene i Basismodulen, Kjemikaliemodulen og kravene i Tilleggsmodulen oppfylles.

Gjennom kriterienes miljøkrav kan de enkelte produsentene få en veiledning i hvordan de kan bidra til en utvikling mot et bærekraftig samfunn.

At et produkt er miljømerket betyr at ressursene brukes effektivt og at produksjonsmetodene er miljøtilpasset. Råvarene som inngår i produktet er gransket av Nordisk Miljømerking. Bare de råvarene som er av miljømessig beste kvalitet får inngå i papirproduktene.

Hvorfor velge Svanemerke?

- Svanemerke er en standard med absolutte krav.
- Svanemerke er en kostnadseffektiv og enkel måte å kommunisere miljøarbeid og miljøengasjement på.
- Svanemerke har høy troverdighet i Norden. I 2000 hadde 91% i Sverige, 85% i Norge, 75% i Finland, 56% i Danmark og 52% på Island god kunnskap om Svanemerket.
- Miljøspørsmål er komplekse, og det kan ta lang tid å sette seg inn i de spesifikke områdene. Svanemerking kan være som en guide til dette arbeidet.
- Svanemerkekriteriene stiller også krav til kvalitet og gjenvinning. En Svanemerkelisens er som et kvalitetsstempel.
- Svanemerket forteller innkjøpere i offentlige og private virksomheter at produsentene ønsker å ta miljøhensyn.

Hvilke kopi- og trykkipapir kan oppnå Svanemerket?

Produktgruppen omfatter treholdig og trefritt kopi- og trykkipapir, samt grafisk kartong, basert på cellulose og/eller mekaniske masse, for skriving, trykking og kopiering. Kun papir hvor det er full sporbarhet i hele varekjeden kan merkes. Det vil si at samme handelsnavn kan ikke brukes både på et svanemerket papir og på et papir som ikke er svanemerket.

Kriteriene gjelder ikke for papirproduktene mykpapir, fett-tette papir, konvoluttpapir og emballasjepapir. Det finnes egne kriterier eller tilleggsmøduler for disse produktene. Det kan i tillegg søkes lisens for trykksaker som består av svanemerket kopi- og trykkipapir eller papir som oppfyller kravene for papir som er stilt i kriteriedokument for trykksaker. For nærmere opplysninger, se kriteriedokument for "trykksaker".

Hvordan søke?

Søknadsskjema, som fås ved det sekretariatet det søkes til eller på Nordisk Miljømerkings hjemmesider, skal fylles ut for de aktuelle produktene søkeren ønsker å Svanemerke. Søknadsskjemaet og skriftlig dokumentasjon som viser at produktet oppfyller Basismodulen, Kjemikaliemodulen og kravene i dette dokumentet, sendes til sekretariatet i det nordiske landet der produktet produseres eller eventuelt i et av de nordiske landene der produktet selges. Legg også ved en innholdsfortegnelse over dokumentasjonen som sendes inn. Det er viktig at en kopi av alle dokumenter til en hver tid er tilgjengelig hos søkeren. Søkeren skal også sette seg inn i "Regler for Miljømerking av produkter".

For hvert krav skal det krysses av om kravet oppfylles eller ikke, " ja nei". Under hvert krav kommer symbolet som beskriver hvordan kravet skal dokumenteres av søkeren eller underleverandører. Søkerens dokumentasjon skal merkes med nummer og nummeret skal skrives inn under " **Bilag nr _**". Dette kriteriedokumentet kan tilslutt brukes som en sjekkliste for å se om alle kravene er dokumentert.

Bakerst i dokumentet er det 3 bilag, som kan anvendes til dokumentasjon av kravene. For papirkvaliteter eller masser som tidligere er vurdert av Nordisk Miljømerking trenger søkeren ikke sende inn ny dokumentasjon, men kun henvise til det sekretariatet som har vurdert denne dokumentasjonen.

Alle informasjonen som blir sendt inn til Nordisk Miljømerking blir behandlet konfidensielt. Dette gjelder også søkerens navn og produktnavnene frem til en lisens er gitt.

Kravene for å oppnå Svanemerking

Kravene omfatter kun den delen av produksjonen som ønskes Svanemerket. I kravene henvises det til Basismodulen og Kjemikaliemodulen. Alle kravene i kapittel 1 og 2 i dette dokumentet må oppfylles før en lisens kan gis. Hvis produsenten benytter andre rapporteringssystemer (som EMAS, ISO 14 001 eller rapportering til myndigheter) kan denne benyttes som delvis dokumentasjon hvis den er tilstrekkelig produktspesifikk. I sjekklisten i høyre margin skal det i tilfelle henvises til de relevante avsnittene i de andre rapporteringssystemene.

1 Krav til søkeren

1.1 Informasjon om produktet		Sjekkliste
K1	Informasjon om papiret – Oppgi navnet på produsenten av papiret.– Gi opplysninger om varemerke/handelsnavn, typebetegnelse og flatevekt (g/m²). Selges papiret i ark eller på rull? Informasjonen kan fylles ut på vedlegg 1, i dette dokumentet.– Send inn representative produktprøver.	Oppfylles kravet? ☐ ja ☐ nei
☒	Oversikt over punktene ovenfor. Bruk gjerne vedlegg 1 i dette dokumentet til å dokumentere kravet.	Bilag nr ____
K2	Informasjon om salg Opplysninger om hvor og/eller av hvem produktene forventes solgt.	☐ ja ☐ nei
☒	Salgsopplysninger, bruk gjerne vedlegg 1 til å dokumentere kravet.	Bilag nr ____
1.2 Markedsføring		
K3	Markedsføring Søkeren skal ha kunnskap om "Regler for Nordisk Miljømerking av produkter". <i>Beskrivelse av miljømerkets utforming er gitt i slutten av dokumentet.</i>	☐ ja ☐ nei
☒	Erklæring om at lisenssøkeren har kunnskap om "Regler for Nordisk Miljømerking av produkter". Bruk gjerne vedlegg 2 til å dokumentere kravet.	Bilag nr ____
K4	Ansvarsfordeling Søkeren skal redegjøre for ansvarsfordelingen i markedsføringen vedrørende miljømerkingsens prinsipper og vilkår gitt i reglene.	☐ ja ☐ nei
☒	Send inn f.eks. organisasjonskart med ansvarsfordeling.	Bilag nr ____
1.3 Retursystem for produkter og emballasje		
K5	Retursystem Relevante nasjonale lover, regler og bransjeavtaler vedrørende returordninger for produkter og emballasje skal oppfylles i de nordiske land hvor det miljømerkede produktet omsettes.	☐ ja ☐ nei
☒	Registreringsnummer for nasjonalt retursystem for produkter og emballasje eller annen dokumentasjon som viser at krav vedrørende returordninger er oppfylt.	Bilag nr ____
1.4 Myndighetskrav		
K6	Myndighetskrav Søkeren/Innehaveren av miljømerkingslisensen har ansvar for at produksjonen av miljømerkede produkter oppfyller alle krav til sikkerhet, arbeidsmiljø, miljølover og produksjonsspesifikke vilkår og konsesjoner ved videreforedling av produktene etter papirproduksjonen.	☐ ja ☐ nei

1.5 Kvalitets- og miljøsikring

K7 Kvalitets- og miljøsikring

Oppfylles kravet?

ja nei

Søkeren har ansvar for at kvaliteten på det miljømerkede produktet ikke forringes i løpet av lisensens gyldighetstid. Søkeren skal sikre at:

- alle krav i miljømerkingskriteriene som gjelder søkeren oppfylles og er kontrollerbare i løpet av lisensens gyldighetstid.
- det miljømerkete produktet kan spores gjennom hele produksjonsprosessen, fra råvare til ferdig produkt.
- uforutsette avvikelser eller planlagte endringer i produktet, som kan ha betydning for produktets evne til å oppfylle miljømerkingskrav, rapporteres til Nordisk Miljømerking umiddelbart.
- det skal finnes en ansvarlig i organisasjonen, som har ansvar og myndighet til å garantere at kravene i miljømerkingskriteriene oppfylles.
- det skal finnes en kontaktperson som er ansvarlig for rapporteringen til Nordisk Miljømerking.

Søkeren skal ha miljømerkingsorganisasjonens skriftlige godkjenning innen noen endringer av produktene gjennomføres. Et eksempel på slike forandringer er endring i resept, utbytting av råvare eller endret produksjonsmetode.

Søkeren skal erklære det forannevnte gjennom å fylle ut vedlegg 3 i dette dokumentet.

Bilag nr ____

K8 Kvalitetsmanual

ja nei

Søkeren skal følge skriftlige rutiner som er innskrevet i bedriftens kvalitetsmanual for produksjon av miljømerkete produkter. Disse rutinene er:

- rutine for hvordan de svanemerkede produktene kan spores
- rutiner for hvordan avvikelser og endringer av det miljømerkete produktet behandles og rapporteres til kontaktpersonen og videre til Nordisk Miljømerking
- rutine for journalføring

Utdrag av kvalitetsmanualen med rutinene for produksjon av miljømerkete produkter sendes til Nordisk Miljømerking. Søkeren skal ha følgende dokumentasjon tilgjengelige ved et eventuelt kontrollbesøk:

Bilag nr ____

- kopi av hele søknaden
- journaler for uforutsette avvik og planlagte produktendringer
- alle reklamasjoner og klager angående de miljømerkede produktene

2 Krav til masse- og papirprodusentene

For kopi- og trykkipapiret, skal masse- og papirprodusenten oppfylle kravene som er beskrevet i Basismodulen og Kjemikaliemodulen, samt krav K10 nedenfor. Kravene i Basismodulen omfatter: Skogbruk, utslipp til vann og luft (AOX, COD, P, S, NO_x og CO₂), energiforbruk, avfallsbehandling, myndighetskrav og krav til kvalitets- og miljøsikring. Kjemikaliemodulen omfatter krav til kjemikalier som anvendes i produksjonen av masser og papir, og masse- og papirprodusenten skal innhente erklæringer fra kjemikalieleverandøren.

2.1 Papiret

Sjekkliste

K9 Basismodulen og Kjemikaliemodulen

Oppfylles kravet?

- Er papir-/massekvaliteten tidligere godkjent etter kravene i Basismodulen og Kjemikaliemodulen?

ja nei

ja nei

- Hvis ja, oppgi når og ved hvilket sekretariat.
- Hvis nei, skal alle kravene i Basismodulen og Kjemikaliemodulen, samt krav K10 oppfylles.

Dokumentasjonen fra masse- og papirprodusentene kan sendes inn direkte til miljømerkningsorganisasjonen.

Oversikt over punktene ovenfor.

Bilag nr ____

K10 Utslippskrav – CTMP-produksjon

For beregning av utslippspoeng fra produksjon av masse og papir til kopi- og trykkipapir er det gitt spesielle referanseverdier i forhold referanseverdiene i Basismodulen:

ja nei

For CTMP er $COD_{ref,masse} = 10$ kg/tonn masse

Utslippene (COD, P, S og NO_x) fra produksjonen av masse og papir til kopi- og trykkipapir skal tilfredsstillere utslippskravene slik det står i Basismodulen:

Summen av belastningspoengene $P_{utslippstotal}$, skal ikke være større enn 4,0.

$$P_{utslippstotal} = P_{COD} + P_P + P_S + P_{NOx} \leq 4,0$$

Ingen av utslippspoengene (P_{COD} , P_P , P_S , og P_{NOx}) skal være større enn 1,5.

Utslippspoengene beregnes ved hjelp av en teknisk beskrivelse av produksjonsprosessene hvor utslippene relateres til referanseverdier for produksjonen. En nærmere beskrivelse av kravet til dokumentasjon og beregningsmetodene er gitt i Basismodulen. I Basismodulen er referanseverdien for CTMP $COD_{ref,masse} = 15$ kg/tonn masse.

Beregninger og dataunderlag som viser at kravene er oppfylt.

Bilag nr ____

Registrering

Ved registrering av lisensen i et annet nordisk land skal følgende dokumentasjon sendes inn:

- Søknadsskjema for registrering
- Kopi av lisens
- Registreringsnummer for nasjonalt retursystem for produkter og emballasje eller annen dokumentasjon som viser at krav vedrørende returordninger er oppfylt, se K5.

Bestemmelser for miljømerkets utforming

Miljømerket og tildelt identitetsnummer (oppgett med 000-000) skal ha følgende utforming:

Det er tillatt å anvende en tekst, hvor det kun står "Kopipapir" eller "Trykkipapir".

Miljømerket skal anbringes på emballasjen, både på risomslaget og på kartongen.

Kriteriedokumentets gyldighetstid

Dette kriteriedokumentet for miljømerking av kopi- og trykkipapir, versjon 3, er fastsatt av Nordisk Miljømerkningsnemnd dd.mm.åååå og gjelder til og med dd.mm.åååå. I løpet av gyldighetstiden kan Nordisk Miljømerkningsnemnd justere eller fortydeliggjøre teksten og/eller forlenge kriteriene, hvorefter en ny versjon gis ut. Dette medfører normalt ingen ny behandling av gjeldende lisenser.

Senest 12 måneder før utløpsdato skal Nordisk Miljømerkningsnemnd meddele hvilke kriterier som deretter skal gjelde.

Ordforklaringer

COD	Kjemisk oksygenforbruk. (Chemical Oxygen Demand). Mål for mengde oksygen som forbrukes ved kjemisk nedbrytning av organisk materiale.
P	Kjemisk betegnelse for fosfor. I dette dokumentet betyr P fosforforbindelser i vann.
S	Kjemisk betegnelse for elementært svovel. I dette dokumentet betyr S alle former for svovelforbindelser i gassform til luft.
NO _x	Kjemisk fellesbetegnelse for nitrogenoksider (NO, N ₂ O og NO ₂). I dette dokumentet betyr NO _x summen av NO og NO ₂ målt som NO ₂ .
CTMP	Chemical Thermo Mechanical Pulp, en mekanisk masse hvor det er benyttet en kjemisk forbehandling av flisen.
Putslipptotal	Angir utslippspoeng fra beregning ved utslippene av COD, P, S og NO _x delt på referanseverdier for prosessene ved produksjonen av papiret. Både utslippene fra masse- og papirproduksjonen er inkludert. PCOD, PP, PS, og PNO _x er utslippspoeng for den enkelte utslippsparameteren.

Vedlegg 1 Informasjon om papiret og salgssteder

GENERELLE OPPLYSNINGER

Navn på lisensinnehaveren/søkeren:.....

Adresse:

Navnet på papirprodusenten:.....

OPPLYSNINGER OM PAPIRET

Handelsnavn.....

Typebetegnelse.....

Minst en av følgende punkter skal krysses av:

- Kontorpaper til
 - Kopipapir
 - Laser
 - Firefargekopiering og ink-jet
 - Farget papir
 - Etiketter
 - Annet.....

- Grafisk papir til
 - Digitaltrykk
 - Offset
 - Kartong
 - Avispapir
 - Annet.....

Flatevekt (g/m²).....

Selges papiret i ark eller på rull?.....

Arkstørrelse (minste, største):.....

Betrykning: Er papiret

- Bestrøket
- Ubestrøket

Aldringsbestandighet (frivillig å oppgi):

Oppfyller papiret ISO 9706 (Information and documentation — Paper for documents — Requirements for permanence)?

- ja
- nei

Andre punkter (f.eks. kjørbarhet eller trykkbarhet)

.....

VENNLIGST OPPGI OM INFORMASJONEN KAN BRUKES TIL Å INFORMERE PUBLIKUM ELLER TRYKKERIER OG OM INFORMASJONEN KAN LIGGE PÅ VÅR HJEMMESIDE.

SALGSOPPLYSNINGER

Opplysninger om hvor og/eller av hvem produktene forventes solgt.

.....
.....
.....

Vedlegg 2 Markedsføring av miljømerkede kopi- og trykkipapir

Markedsføring av miljømerkede produkter som det søkes lisens på

Vi bekrefter herved at vi kjenner til reglene for bruk av det nordiske miljømerket som er beskrevet i "Regler for Nordisk Miljømerking av produkter".

Vi forsikrer herved at markedsføringen skal foregå i henhold til disse regler.

Vi bekrefter videre at vi kjenner til kriteriene for miljømerking av kopi- og trykkipapir.

Vi forsikrer at de som markedsfører de miljømerkede produktene innen vår bedrift skal få informasjon om kriteriene for miljømerking av kopi- og trykkipapir samt "Regler for Nordisk Miljømerking av produkter".

.....
Sted/dato

.....
Firmanavn

.....
Kontaktperson

.....
Telefon

.....
Kontaktperson (Navnet gjentatt med blokkbokstaver)

.....
Markedsføringsansvarlig

.....
Telefon

.....
Markedsføringsansvarlig (Navnet gjentatt med blokkbokstaver)

Ved bytte av personale skal en ny bekreftelse sendes til Nordisk Miljømerking.

Vedlegg 3 Miljø- og kvalitetssikring

Søker av lisens

Navnet på papirprodusenten

Handelsnavn

Vi bekrefter at vi kjenner til innholdet i kriteriene for svanemerking av kopi og trykkipapir – tilleggsmodul.

Vi bekrefter riktigheten av den dokumentasjon som er spesifisert i vår søknad datert _____ og vi godkjenner at Nordisk Miljømerking kontrollerer kravenes oppfyllelse under kriterienes gyldighetstid.

Vi forplikter oss til å ikke innføre endringer som kan tenkes å påvirke oppfyllelse av miljømerkingskravene uten godkjenning av Nordisk Miljømerking.

Vi forplikter oss til, at vi umiddelbart rapporterer om uforutsette avvikelser som kan ha betydning for produktenes mulighet til å oppfylle miljømerkingskravene til Nordisk Miljømerking.

Vi har en kvalitetsmanual med skriftlige rutiner for følgende (vedlegg rutinene):

- rutine for hvordan de svanemerkede produktene kan spores
- rutiner for hvordan avvikelser og endringer av det miljømerkete produktet behandles og rapporteres til kontaktpersonen og videre til Nordisk Miljømerking
- rutiner for journalføring

Sted og dato

Firmanavn

Ansvarsperson

Tittel og telefon

Ansvarsperson (Navnet gjentatt med blokkbokstaver)

Kontaktperson

Tittel og telefon

Kontaktperson (Navnet gjentatt med blokkbokstaver)

Ved bytte av personale skal en ny bekreftelse sendes til Nordisk Miljømerking.